

Foreningers forpligtelse til at tegne arbejdsskadeborsikring for frivilligt arbejde i foreningens regi

---

Arbejdsskadeborsikringen vejleder generelt om sikringspligten i forbindelse med anvendelse af frivillige, men træffer ikke en egentlig afgørelse om forsikringsforpligtelsen, før der foreligger en konkret sag om tilskadekomst.

Foreningers brug af ”frivillig arbejdskraft”

En forening er en organiseret, frivillig sammenslutning bestående af en vekslende medlemskreds af private medlemmer, der deltager i foreningens virke, for at opnå et fællesmål. Alle foreninger stiftes for at fremme et nærmere bestemt formål, angivet i formålsbestemmelsen.

De opgaver, som medlemmerne løser for foreningen, kaldes i daglig tale for ”frivilligt arbejde”. I daglig tale – uden for arbejdsskadesikringen – betegnes alt ulønnet arbejde oftest som ”frivilligt arbejde”. Uanset at ordet ”arbejde” indgår i begrebet, er det sjældent arbejde i arbejdsskadesikringslovens forstand.

Anvendelsen af begrebet ”frivilligt arbejde” giver anledning til misforståelser om, at alt, der udføres i foreningsregi, er eller skal være omfattet af arbejdsskadesikringsloven med de rettigheder til erstatning og forpligtelser til at tegne forsikring, der følger af denne lov.

Frivilligt arbejde eller frivillig indsats

Lovgrundlag:

”Personer, der ansættes til at udføre arbejde her i landet for en arbejdsgiver, er berettigede efter denne lov, jf. § 5-7. Arbejdet kan være lønnet eller ulønnet og kan være varigt, midlertidigt eller forbigående.” Dette følger af § 2 i lov om arbejdsskadesikring.

Efter praksis skelnes der i dag mellem to begreber:

- Frivilligt arbejde, der er omfattet af arbejdsskadesikringsloven
- Frivillig indsats, der ikke er omfattet af arbejdsskadesikringsloven

Afklaringen af, hvorvidt medlemmerne af en forening yder en frivillig indsats eller udfører frivilligt arbejde, har dermed afgørende betydning for, hvorvidt foreningen er pligtig til arbejdsskadesikre¹ medlemmer af foreningen.

---

¹ Ordet ”arbejdsskadesikre” dækker over arbejdsgiverens forpligtelse til at tegne en arbejdsskadeborsikring og betale bidrag til Arbejdsmarkedets Erhvervsborsikring efter arbejdsskadesikringslovens § 48, stk. 1 jf. stk. 4.

Mange opgaver, der udføres for en forening er opgaver, der må betegnes som frivillig indsats, idet opgaven løses for at fremme foreningens formål. Dermed er der ikke pligt til at arbejdsskadesikre medlemmerne for foreningen.

Men når opgaver løses uden for foreningens formål, bliver der tale om et ulønnet arbejde i arbejdsskadesikringslovens forstand, hvorfor der indtræder pligt for foreningen til at arbejdsskadesikre medlemmerne.

Grænsen for, hvorvidt en forening skal arbejdsskadesikre medlemmerne, bliver dermed ikke en konstant størrelse, men er meget afhængig af, hvilke opgaver medlemmerne af foreningen udfører for denne.

Afgrænsningen i praksis

Selv om foreningen ikke skal arbejdsskadesikre medlemmerne, når de udfører opgaver inden for foreningens formål, kan Arbejdsskadestyrelsen kun i nogle situationer udtale sig om, hvorvidt der er sikringspligt. En typisk situation vil være, at en forening henvender sig til Arbejdsskadestyrelsen for at få råd og vejledning om, hvorvidt foreningen har pligt til at arbejdsskadesikre medlemmerne. Ved henvendelsen beskrives foreningens formål og de opgaver, som foreningen påtænker, at medlemmerne skal løse. Kun hvis dette er beskrevet meget konkret, kan Arbejdsskadestyrelsen udtale sig om, hvorvidt der efter styrelsens opfattelse er sikringspligt for medlemmerne.

I øvrige situationer vejleder styrelsen i stedet om sikringspligten ud fra de generelle retningslinjer for, hvornår en opgaveløsning er et arbejde, og hvornår det er en indsats. Det er herefter op til foreningen, der selv kender opgavernes omfang og indhold bedre end styrelsen, at vurdere, om opgaveløsningen har karakter af arbejde med deraf følgende forpligtelse til at arbejdsskadesikre medlemmerne.

Momenter, der indikerer, at opgaveløsningen er en frivillig indsats (som ikke medfører forpligtelse til at arbejdsskadesikre medlemmerne)

- Opgaveløsningen ligger inden for foreningens formål
- Opgaveløsningen ligger inden for, hvad der er naturligt og med rimelighed kan forventes af et medlem/et særligt medlem
- Hvad er indholdet i opgaven (art og omfang) – hvis det påhviler alle medlemmerne på skift at udføre denne opgave, vil dette indikere opgaveløsning inden for foreningens formål
- Opgaveløsningen sker lige så meget i medlemmets egen interesse

I forbindelse med vurderingen af, om opgaveløsningen sker i medlemmets egen interesse gælder det, at uanset at foreningen kan have nytteværdi af den indsats der ydes, antages denne nytteværdi at komme alle medlemmerne til gode (inklusive det pågældende medlem, der yder indsatsen), hvorfor indsatsen ikke betegnes arbejde.

Momenter, der indikerer frivilligt arbejde (og dermed sikringspligt for foreningen)

- Der foreligger en skriftlig eller mundtlig aftale om et ansættelsesforhold (varigt/midlertidigt/forbigående) mellem en person (arbejdstager), der leverer en ydelse til en anden (arbejdsgiver), oftest mod en betaling
- Opgaven ligger uden for foreningens formål

- Opgaven går ud over, hvad der er naturligt og med rimelighed kan forventes af et medlem/et særligt medlem af foreningen
- Det konkrete indhold i opgaven (art og omfang). Er der tale om større og/eller omfattende opgaver, trækker det i retning af, at der foreligger et tjenesteforhold. Påhviler en opgave kun en enkelt eller få medlemmer, vil dette også trække i retning af, at der foreligger et antagelsesforhold og dermed arbejde
- Opgaven løses ikke nødvendigvis i medlemmets egen interesse, dvs. der er en større grad af nytteværdi af opgaveløsningen hos foreningen, eksempelvis fordi der skulle have været hyret fremmed arbejdskraft til at løse opgaven, hvis ikke medlemmet havde løst den.

Foreningers pligt til at tegne forsikring

Foreningen har kun pligt til at arbejdsskadesikre medlemmerne, hvis de opgaver som medlemmerne løser, har karakter af arbejde, jf. ovenstående.

Foreningen har mulighed for at sikre de pågældende medlemmer under udførelsen af frivillige indsatser via en erhvervsansvarsforsikring og/eller en ulykkesforsikring². Det sker dog uden for reglerne i arbejdsskadesikringsloven, og Arbejdsskadestyrelsen har derfor ikke indflydelse på, hvorvidt sådanne løsninger vælges af de enkelte foreninger.

Hvis foreningen ikke har arbejdsskadesikret medlemmerne i en situation, hvor det er påkrævet, vil foreningen ifalde ansvar, og dermed være pligtig til at betale erstatning til den tilskadekomne. Som uforsikret arbejdsgiver vil foreningen tillige få en bøde for den manglende forsikring, ligesom foreningen skal betale for Arbejdsskadestyrelsens behandling af sagen.

Selv om foreningen har arbejdsskadesikret medlemmerne af foreningen, kan dette kun anvendes, når medlemmet kommer til skade ved arbejde. Det er ikke muligt at anvende arbejdsskadesikringen til udbetaling af erstatninger som følge af frivillig indsats.

Det er Arbejdsskadestyrelsen, der i forbindelse med behandlingen af den konkrete anmeldelse af skaden vurderer, om løsningen af opgaven er et frivilligt arbejde eller en frivillig indsats. Styrelsens afgørelse kan ankes til Ankestyrelsen af både medlemmet, foreningen og forsikringsselskabet jf. § 56 i lov om arbejdsskadesikring, der påser, at Arbejdsskadestyrelsen vurderer sagen korrekt.

Medlemmets rettigheder, hvis foreningen ikke har tegnet forsikring

Hvis et medlem af en forening kommer til skade på arbejde for en forening, der ikke har arbejdsskadesikret medlemmerne, vil pågældende alligevel få erstatning. Denne udbetales fra Arbejdsskadestyrelsen. Styrelsen vil efterfølgende indkræve det udlagte erstatningsbeløb hos foreningen (den uforsikrede arbejdsgiver).

Derimod er det pågældendes egen ulykkesforsikring, der skal betale erstatning, hvis medlemmet kommer til skade i forbindelse med en frivillig indsats. Hvis

---

² Arbejdsskadestyrelsen har kendskab til, at blandt andet DGI har valgt denne løsning for sine frivillige trænere mv.

foreningen er ansvarlig for skaden, kan der rejses krav om erstatning efter de almindelige erstatningsretlige regler i erstatningsansvarsloven.